

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2022

IL-HDAX-IL SENA IL-MALTI (Karta 2A) L-ISKEMA TAL-MARKI

		Il-Marka	Il-Kummenti
L-EWWEL TAQSIMA: IR-REFERENZA GHALL-KUNTEST – IL-POEŻIJA		20 MARKA	
L-istudenti jridu jagħzlu poeżija wahda, (a) jew (b).			
A	PASSAĠĠI	20 marka	
F'din it-taqsima ma jitnaqqasux marki għall-ortografija. Aċċetta wkoll twegibiet ohrajn bl-istess tifsira skont fejn japplika.			
1.	Din il-poeżija simbolika tuża l-metafora tal-passaġġi u l-metafora tal-vjaġġ u tidentifikahom ma' dak kollu li ngħaddu minnu f'ħajjitna. Huma l-esperjenzi varji li ngħaddu minnhom u huma kkaratterizzati minn deċiżjonijiet, esperjenzi u riflessjonijiet.	2 marki marka	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
2a.	“kollok grif”	marka	
2b.	Il-“grif” jissimbolizza l-wegħhat u l-marka fuq il-ġilda li tista' thalli girfa. L-esperjenzi li jgħaddi minnhom il-bniedem huma r-riżultat tal-bidla tiegħu, għalhekk dawn l-esperjenzi jhallu l-marki tagħhom.	3 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
3a.	L-aħħar żewġ strofi: <ul style="list-style-type: none"> • Strofi kwartini • Rima mqabbża • Versi ottonarji u kwaternarji 	marka marka marka	
3b.	L-alternanza bejn vers ottonarju u dak kwaternarju torbot mal-“passaġġi” twal u qosra tal-ħajja. Tirrifletti wkoll t-tlajja' u l-inżul li jiltaqa' magħhom il-bniedem.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
4a.	“taħbit”, “dizilluż”, “jagħlqu wara ftit”	2 marki	Agħti ż-żewġ marki jekk jiktbu żewġ eżempji.

4b.	Wahda minn: <ul style="list-style-type: none">• “tahbit” – tul il-ħajja hemm esperjenzi li biex il-bniedem jiskoprihom irid jithabat u jgħaddi minn diffikultajiet.• “dizilluż” – Il-bniedem jaħdem biex jimxi 'l quddiem u meta jkun mingħalih li wasal, tigri xi ħaġa u jirrealizza li ma jkun wasal imkien.• “jagħlqu wara ftit” – il-bniedem jaqbad triq li wara ftit jirrealizza li mhux se twasslu għal dak li jixtieq.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
5.	Il-kuntrast fl-aħħar strofa jidher bejn il-passaġġi li “jagħlqu wara ftit” u dawk “li jwassluk temmen fl-infinit”. Il-poeta jirreferi għal passaġġi li ma jwasslu għal imkien, imma hemm oħrajn li jwasslu lill-bniedem biex jikseb il-paċi interna. Mal-mewt, il-ħajja tal-bniedem tispiċċa, iżda min għandu l-fidi jemmen li mal-mewt ma jintemmx kollox.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
	L-aħħar strofa tiġbor il-qofol tal-poeżija għax tiġbor ir-riflessjoni ewlenija li jrid jagħmel il-poeta. Il-bniedem irid jemmen li mingħajr Alla mhu xejn u li hemm xi ħaġa akbar minnu fl-eżistenza tiegħu.	2 marki	
JEW			
B	JIEN	20 marka	
F'din it-taqsima ma jitnaqqasux marki għall-ortografija. Aċċetta wkoll twegibiet oħrajn bl-istess tifsira skont fejn japplika.			
1.	Permezz tat-titlu “Jien”, il-poeta jagħmel awtoanalizi għax janalizza lilu nnifsu u jistaqsi hu min hu. It-titlu jagħtina x'nifhmu li hija poeżija riflessiva għax il-poeta jirrifletti dwar l-identità u l-eżistenza tiegħu, kif ukoll ta' kull wieħed u waħda minna.	3 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
2a.	“Jien ħafna nies/u jien bniedem wieħed.”	marka	
2b.	Il-poeta jistqarr li hu jgħorr kwalitajiet u karatteristiċi differenti. Dawn il-kwalitajiet differenti jiżviluppaw minn diversi sitwazzjonijiet u ċirkustanzi. Fl-istess ħin hu bniedem wieħed bl-identità unika tiegħu.	3 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
3a.	Il-poeżija għandha: <ul style="list-style-type: none">• strofi ta' tulijiet differenti• vers hieles• bla rima	marka marka marka	

3b.	L-ewwel erba' strofi huma terzini. Il-poeta jibda l-ewwel vers b'dikjarazzjoni dwaru nnifsu u bi kwalità li għandu fil-karattru tiegħu. Fiż-żewġ versi ta' wara jipprova jfisser u jagħti tifsira ta' dik il-kwalità.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
4a.	“idealist”, “prattiku”, “romantiku”, “realist”, “ribell”, “kompromessist”.	2 marki	Jingħataw iż-żewġ marki jekk jissemmew erba' aġġettivi.
4b.	Il-karattru tal-poeta hu mibni fuq kuntrasti. Dan jidher mill-aġġettivi li jiddeskrivu lilu nnifsu fl-ewwel strofi “idealist” u “romantiku”, “prattiku” u “realist”. L-użu tal-antiteżi fil-hames strofa permezz ta' verbi kuntrastanti bħal “nobgħod u nhobb” tkompli tenfasizza dan il-kuntrast.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
5.	It-ton ta' incertezza fl-aħħar strofa jinħass mill-użu tal-mistoqsija rettorika. Hi mistoqsija importanti u dan jidher mill-fatt li l-poeta jagħżel li jqeghedha f'ers għalih.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
	Il-poeta ma jsibx soluzzjoni għall-problema tiegħu, għalhekk jidher li se jkompli bit-tiftixa tiegħu tal-identità.	2 marki	
		Il-Marka	Il-Kummenti
IT-TIENI TAQSIMA: IR-REFERENZA GHALL-KUNTEST – IL-PROŻA		20 MARKA	
L-istudenti jridu jagħzlu novella wahda, (a) jew (b).			
A	AQRALI XI HAĠA ĠDIDA, QALTILHA	20 marka	
F'din it-taqsima ma jitnaqqasx marki għall-ortografija. Aċċetta wkoll twegibiet ohrajn bl-istess tifsira skont fejn japplika.			
1a.	Lina ħasset emozzjonijiet differenti waqt li kellha l-kaxxa f'idejha. Lina ħasset rabja, biża', ansjetà, skumdità, għeja.	2 marki	Marka għal kull emozzjoni.
	Lina rrabjat għax ommha żammet sigriet u ma qaltilha b'xejn. Lina ħassitha mbeżżgħa u anzjuża għax ma kinitx taf x'se ssib ġol-kaxxa.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
1b.	“bir-rabja li ħasset telgħetilha fawra li ħammritilha widnejha u ħaddejha.” “Żammitha f'idejha għajjiena.” “Beżgħet li ma ssibx dak li kellha ssib.” “...bħallikieku l-istorja kienet ħasditha.”	2 marki	Marka għax kull eżempju.
2a.	Din is-silta hi wahda deskrittiva. Id-deskrizzjoni hi mimlija aġġettivi biex il-qarrej isir jaf kif kienet il-kaxxa u x'hemm moħbi fiha.	2 marki	

2b.	Permezz tad-deskrizzjoni, in-narratur juri kull mument, kull emozzjoni u kull ħsieb li għaddej minn moħħ Lina waqt li tikxef is-sigriet.	2 marki	Aċċetta twegġibiet simili li jagħmlu sens.
3a.	Metafora.	marka	
3b.	Il-kelma “dinja” qed tirrappreżenta kitbiet u xogħlijiet letterarji. Din il-kaxxa tiġbor il-potenzjal tan-nisa bħala kittieba. Fil-kaxxa kien hemm 45 ktejjeb u kull wiehed miktub minn mara differenti.	2 marki	Aċċetta twegġibiet simili li jagħmlu sens.
4.	Stella, omm Lina. Dan is-sigriet għen biex Stella ma tikkonfrontax lil żewġha, Maurice. Maurice ma riedx li jippubblika xogħlijiet ta’ kittieba nisa. Tul in-novella Maurice jidher maskilist fl-għażla ta’ xogħlijiet li jagħżel li jippubblika. Qatt ma kien jaqra xogħol ta’ mara.	marka 2 marki	Aċċetta twegġibiet simili li jagħmlu sens.
5.	<ul style="list-style-type: none"> Stella u Lina jidhru nisa determinati għax joħduha kontra l-ideat ta’ żmienhom. Stella u Lina jemmnu fil-potenzjal tan-nisa bħala kittieba u jippruvaw imexxu lill-mara ’l quddiem f’dan il-qasam. Lina kienet kapaċi tmexxi l-ħanut u l-istamperija u teħodha kontra missierha li jidher maskilist fl-għażla tax-xogħlijiet li jippubblika. Stella kienet tiltaqa’ man-nisa bil-moħbi ta’ żewġha u rnexxielha tikkomponi ktejjeb għal kull mara li marret għandhom għall-pubblikazzjoni. 	4 marki	Aċċetta twegġibiet simili li jagħmlu sens.
JEW			
B	ĊENSINA	20 marka	
F’din it-taqsimha ma jitnaqqasux marki għall-ortografija. Aċċetta wkoll twegġibiet oħrajn bl-istess tifsira skont fejn japplika.			
1a.	Id-deputat iħoss sens ta’ konfużjoni. Hu jħossu mifxul, maħsud u mħawwad. Hu baqa’ bla kliem hekk kif daħal għand Ċensina. Il-faqar u l-istat miżerabbli li kienet tgħix fihom din il-mara qatt ma kien ra bħallhom. Hu ma kienx qed jistenna lil din il-mara bil-biljett-ritratt tiegħu f’idha.	2 marki 2 marki	Marka għal kull emozzjoni. Aċċetta twegġibiet simili li jagħmlu sens.
1b.	“...iżda għand din daħal mifxul” “u gewwa, iżjed tħarbat.” “Iżda dil-mara ħasditu, bil-biljett-ritratt tiegħu f’idha....”	2 marki	Marka għal kull eżempju.

2a.	Stil narrattiv.	marka	
2b.	Id-diskors dirett ikompli jagħmel ir-rakkont iktar realistiku u jagħti ħajja lill-karattri billi nsiru nafu l-qagħda li jinsabu fiha.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
3a.	“Imbagħad ftit kliem skont id-diska li tibda; xi żegħila; tislma, u,”	marka	
3b.	Meta d-deputat kien imur fid-djar tan-nies biex isiru jafuh u hekk jakkwista xi voti, dejjem kien juża l-istess diskors biex iħaffef. Id-diskors li kien jagħmel isejjilhom diski.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
4.	Il-laqgħa bejn Ċensina u d-deputat hi importanti għax id-deputat jithassar lil Ċensina u tmissu l-kuxjenza. Wara din il-laqgħa huwa jiddeċiedi li jgħinha u jirsisti biex jara li ma tibqax tbat i ngustizzji.	4 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
5.	Din in-novella turi aspetti differenti tas-soċjetà li ngħixu fiha. Id-deputat jirrappreżenta l-aspett politiku u l-kilba għall-poter. Huwa jipprova jakkwista kemm jista' jkun voti biex jitla' fil-parlament u meta jirtira jkollu pensjoni tajba.	2 marki	Aċċetta twegibiet simili li jagħmlu sens.
	Mill-banda l-oħra, Ċensina tirrappreżenta lill-batut u lill-vulnerabbli għax tgħix fil-faqar, nieqsa mill-edukazzjoni u hi mwarrba mill-bqija tas-soċjetà.	2 marki	
			Il-Marka
IT-TIELET TAQSIMA: IL-KOMPONENTI LETTERARJI Bejn Haltejn (barra Il-Harsa ta' Rużann)			30 MARKA
<p>L-istudenti jridu jagħzlu żewġ mistoqsijiet. F'din it-taqsima jitnaqqsu l-marki għall-ortografija. F'każ li l-kitba tkun aktar minn 10% anqas mill-ammont mitlub (i.e. anqas minn 180), naqqas marka għal kull 20 kelma nieqsa (massimu ta' marki li jistgħu jintilfu hu ta' 5 marki). L-istess għandu jiġri jekk il-kitba taqbeż il-220 kelma. F'każ li l-komponent letterarju jkun barra mis-suġġett, ma tingħata l-ebda marka.</p> <p>Imxi mal-iskema ta' marki A li qed tingħata fl-aħhar nett ta' din it-taqsima.</p> <p>Importanti li jsahhu l-argumenti tagħhom billi jirreferu biss għall-kitbiet letterarji magħzula. Importanti wkoll li jikkwotaw b'mod dirett jew indirett u m'għandhomx jingħataw marki żejda jekk qed isiru kwotazzjonijiet diretti.</p> <p>Fil-komponent letterarju tagħhom l-istudenti huma mistennija jsemmu l-kitbiet letterarji li qed jirreferu għalihom u min kitibhom. Ma jistgħux jużaw is-siltiet li ntuzaw għar-referenza għall-kuntest. Importanti wkoll li kull meta qed jirreferu għal kitba letterarja partikulari fl-analiżi tagħhom, din ir-referenza tkun ċara.</p>			
1	Il-ħajja toffri bosta sfidi. Xi kittieba juru l-mod kif iġibu ruħhom xi protagonisti femminili meta jiltaqgħu ma' xi diffikultajiet f'ħajjithom.	15-il marka	

	<p><i>Katrin tal-Imdina</i> ta' Dwardu Cachia: Fit-tielet parti tal-poeżija, is-suldati tal-Ħakem daħlu lura l-Imdina b'rashom baxxuta, sinjal li seħhet diżgrazzja. Katrina ħarget tigri biex tilqa' lill-Ħakem, iżda hekk kif issir taf bil-mewt ta' żewġha teħodha bi kbira. Lil Katrina narawha f'qagħda miżerabbli tant li bikkiet lil kulhadd. Malli ratu, intilfet u waqgħet fl-art.</p> <p><i>Jum San Valentin</i>: Maria Grech Ganado tesprimi r-rabja u l-frustrazzjoni tagħha minhabba t-tradiment li sofriet. Permezz tal-poeżija twassal messaġġ iebes lill-maħbub tagħha. Il-metafora tal-“balla”, il-kartolina mħażża bil-kuluri “iswed duħħan” u “aħmar nar” jghinuha tisfoga u toħroġ din ir-rabja kollha biex forsi tistrieħ. Hi tħossha mwarrba u tixtieq li hu jbati l-konsegwenzi u forsi jhoss ftit mill-uġiħ li qed tħoss hi.</p> <p><i>Il-Koranta</i> ta' Oliver Friggieri: Anjeżi hija mara li għandha 'l fuq minn 40 sena, waħidha u ma rnexxilhiex issib raġel li jhobbha u jirrispettaha. Minhabba f'hekk tbat minn tgħajjir u kritika min-naħa tan-nies tar-raħal. L-imġiba kiefra tan-nies iġieghlu lill-Koranta tingħalaq fiha nnifisha u fil-fond ta' qalbha mhix kuntenta b'dak li hi. Ma tiflaħx għall-insulti tar-raħlin, għalhekk tingħalaq għewwa tibki u tishet xortiha. Hi titfa' t-tama tal-kuntentizza tagħha kollha f'hoġor San Ġuzepp. Anke meta tiltaqa' ma' Indri u jiddeċiedu li jiżżewġu, il-pressjoni tan-nies tibqa' u l-ferħ tal-għarusa f'jum it-tieg tagħha jinbidel f'niket u dwejjaq. Din il-mara baqgħet passiva u aċċettat dak kollu li baġtilha Alla.</p> <p>(Poeżiji jew novelli oħra li jistgħu jintużaw huma <i>Refuġjata</i>, <i>Ittri lil Marta</i>.)</p>	<p><i>Dawn il-punti jintużaw biss bħala referenza.</i></p> <p><i>Jista' jkun hemm punti oħra validi li għandhom jiġu aċċettati.</i></p> <p><i>L-istudenti jridu jsemmu biss żewġ karattri.</i></p>
2	<p>Il-ħajja hi mimlija kuntrasti. Dan kollu jidher fis-soċjetà li tinbidel u minn grajjiet differenti li wiehed jgħaddi minnhom. Il-ħajja hi magħmula minn episodji sbieħ u mimlija tama għal futur aħjar u oħrajn koroh li jġieghlu lill-bniedem jingħalaq fih innifsu.</p> <p><i>Niftakar</i> ta' Anton Buttigieg: din l-eleġija hi maqsuma f'żewġ partijiet. Fl-ewwel strofa l-poeta jiftakar fit-tieg u fit-tieni strofa jiftakar fil-funeral u l-mewt ta' martu. Fl-ewwel strofa nsibu deskrizzjoni sabiħa tat-tieg b'ton ċelebrattiv u lessiku pożittiv u fit-tieni strofa d-deskrizzjoni ssir waħda ta' qsim il-qalb b'ton innikket. L-ewwel parti, Buttigieg esperjenza ma' martu “sbuħitna/mħabbitna” filwaqt li fit-tieni parti l-poeta kien waħdu mal-“Baħħ”.</p> <p><i>Quo Vadis?</i> ta' Rużar Briffa: din il-poeżija hi maqsuma f'żewġ strofi u hi riflessjoni tal-ħajja tal-bniedem. Fl-ewwel strofa, il-ħarruba “xweġha” qiegħda “waħidha/fuq l-għolja ġeblija” u maqtugħa min-nies. Mill-banda l-oħra, it-tieni strofa turi l-għaġla tan-nies għaddejjin. Il-kuntrast jidher bejn il-post xott li tinsab fih il-ħarruba u l-wied ħadrani fejn qegħdin is-siġar l-oħra. Il-ħarruba tirrifletti dwar il-ħajja, iżda l-kumplament qed jgħixu ħajja aljenata u moħħhom biss fil-“ħajja tas-suq?” Ir-ritmu fl-ewwel strofa hu kajman filwaqt li fit-tieni strofa hu mgħaġġel.</p>	<p>15-il marka</p> <p><i>Dawn il-punti jintużaw biss bħala referenza.</i></p> <p><i>Jista' jkun hemm punti oħra validi li għandhom jiġu aċċettati.</i></p>

3	<p>It-tifkiriet, sbieħ jew koroh, iqanqlu fina emozzjonijiet diversi. Meta l-bniedem jghaddi minn mumentu diffiċli, iħoss il-bżonn li jiftakar fil-memorji sbieħ tal-passat.</p> <p><i>Bank ta' Frans Sammut:</i> il-bank f'din in-novella iqanqal tifkiriet. Krazju Ebejer għandu rabta mal-bankijiet tal-iskola, bankijiet li kellhom bżonn jinbidlu. Krazju kien siefer u bena ħajja barra minn xtutna. Meta ġie lura ġie b'izjed flus u oġġetti. Izda Krazju ġab ukoll miegħu d-dwejjaq li ġabet il-mewt ta' martu. Kien tilef il-persuna li ltaqa' magħha fuq il-bankijiet tal-iskola u n-nuqqas tagħha jnikktu. L-imħabba li kien hemm bejn Krazju u martu kienet kbira. Krazju jiddeskrivi lil martu b'aġġettivi mill-isbaħ. It-ton nostalgiku jinħass meta n-narratur isemmi t-tifkira ta' Krazju u martu bħala namrati friski, kif ukoll meta jimmaginaw bħala student. Il-bank bit-tinqixa f'forma ta' qalb bl-ismijiet ta' Krazju u martu Nina reġa' qanqal in-nostalgija fi Krazju.</p> <p><i>Żagħżuġh ta' Dejjem</i> ta' Dun Karm: il-bidu tal-poeżija jiffoka fuq il-poeta nnifsu. Dun Karm iħoss iż-żmien għaddej u t-toqol tax-xjuħija. B'nostalgija jiftakar fiż-żmien sabiħ ta' tfulitu. Il-metafora “dawk ix-xmux li bisuni fit-tfulija” tissimbolizza l-esperjenzi u l-ġrajjet sbieħ ta' tfulitu. Esperjenzi li għexhom b'tant għozża u innoċenza. Jikkuntrasta ma' dan iż-żmien insibu r-riflessjoni tiegħu fuq ix-xjuħija “u nħoss taż-żmien is-sikka/tharbex fuq ġbini r-radda tax-xjuħija”.</p>	<p>15-il marka</p> <hr/> <p><i>Dawn il-punti jintużaw biss bħala referenza.</i></p> <p><i>Jista' jkun hemm punti oħra validi li għandhom jiġu aċċettati.</i></p>
<p>IR-RABA' TAQSIMA: IL-KOMPONIMENT LETTERARJU <i>Il-Ħarsa ta' Rużann ta' Francis Ebejer</i></p>		<p>30 MARKA</p>
<p>L-istudenti jridu jagħzlu mistoqsija wahda. F'din it-taqsimha jitnaqqsu l-marki għall-ortografija. F'każ li l-kitba tkun aktar minn 10% anqas mill-ammont mitlub (i.e. anqas minn 360), naqqas marka għal kull 20 kelma nieqsa (massimu ta' marki li jistgħu jintilfu hu ta' 5 marki). L-istess għandu jiġri jekk il-kitba taqbeż l-440 kelma. F'każ li l-komponent letterarju jkun barra mis-suġġett, ma tingħata l-ebda marka. Imxi mal-iskema ta' marki B li qed tingħata fl-aħhar nett ta' din it-taqsimha. Importanti li jsaħhu l-argumenti tagħhom billi jirreferu għar-rumanz. Importanti wkoll li jikkwotaw b'mod dirett jew indirett u m'għandhomx jingħataw marki żejda jekk qed isiru kwotazzjonijiet diretti.</p>		
1	<p><i>Il-Ħarsa ta' Rużann</i> huwa rakkont ta' familja umli. Naraw il-ġenerazzjonijiet ta' din il-familja tul iż-żminijiet u l-mod kif emanċipaw u mxew 'il quddiem.</p> <p>Matul dan il-komponent letterarju, l-istudenti huma mistennija jsemmu u janalizzaw aspetti differenti li fihom sar progress. Dawn li ġejjin huma xi eżempji:</p> <p>Il-bidliet soċjali:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L-imħabba ta' Mark Antonin u Rużann turi li d-differenzi fil-klassijiet soċjali jistgħu jingħelbu. • Mark Antonin jemmen fl-ugwaljanza u fil-bżonn li l-pajjiż jiġġedded soċjalment. Mark Antonin ibiġh l-artijiet bl-irħis biex itaffi mit-tbatija tal-bdiewa u jrawwem fihom rispett. 	<p>30 marka</p> <hr/> <p><i>Dawn il-punti jintużaw biss bħala referenza.</i></p> <p><i>Jista' jkun hemm punti oħra validi li għandhom jiġu aċċettati.</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Il-ħelsien u l-indipendenza tal-poplu Malti. Tul ir-rumanzett, il-poplu Malti kien immexxi mill-barrani. Din il-ħakma ħalliet bosta effetti fuq il-ħajja tal-Maltin. F'Pietru naraw ix-xewqa li ma jitwarrbux fil-ġenb il-valuri t-tajba tal-passat, imma l-poplu jibni fuqhom. Tkellem dwar dak li hu misthoqq għaċ-ċittadini Maltin. • Luċija u l-għarus tagħha jkunu għadhom kemm attendew il-festi tar-Repubblika. <p>L-emanċipazzjoni tal-mara u postha fis-soċjetà:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Il-karattri femminili għandhom dinjità u l-valuri li għandhom huma b'saħħithom. • Rużann ikollha tarbija barra ż-żwieġ u tiddeċiedi li trabbi lil binha waħdiha. • Marija tiehu r-riedni f'idejha. Turi għaqal u maturità. Ma tiddejjaqx tehodha kontra l-irġiel (is-sagrstan) u ssemma' l-ideat tagħha. • Ġina l-artista toħroġ taħdem wara li tiżzewweg. Tikseb għarfien shih tal-preżenza u tal-qawwa ta' Rużann. Taħdem fil-volontarjat u xogħolha hu rikonoxxut internazzjonalment. • Luċija tilhaq tabiba. <p>L-edukazzjoni u x-xogħlijiet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L-ghodda ewlenija tal-progress. Permezz tal-edukazzjoni, il-Maltin ma jibqgħux bdiewa, iżda jfittxu li jimirhu u jifthu mohħhom. • Karmenu juri x-xewqa li jeduka 'l uliedu. • Marija tagħraf li l-edukazzjoni hi l-aqwa arma mhux biss biex tikkontrolla l-injoranza, imma wkoll kontra l-ħakkiema. Marija riedet futur aħjar għal uliedha. • Pietru jilhaq għalliem u wara surmast. • Ġina hi artista. • Luċija u l-għarus tagħha għandhom livell terzjarju t'edukazzjoni għax hi tabiba u hu inġinier. 	
2	<p>Il-ġrajja tar-rumanzett <i>Il-Ħarsa ta' Rużann</i> tinfirex fuq medda ta' żmien li matulha Malta kienet taħt l-Ingliżi. Din il-ħakma ħalliet bosta effetti fuq il-ħajja tal-Maltin. Bosta karattri jitekellmu fuq kif il-ħakkiem barrani qed jittratta lill-Maltin, l-aktar dawk tal-klassi l-baxxa.</p> <p>Il-bidu tar-rumanzett jiftaħ b'Mark Antonin jgħid il-ġrajja tiegħu. Mill-ewwel insiru midhla tal-viżjoni li jhaddan Mark Antonin. Nofs is-seklu dsatax:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mark Antonin kellu mentalità liberali influwenzata mill-ġrajjet u l-ideat demokratiċi li kienu qed jiġru fl-Ewropa. - Mark Antonin ma kienx jaqbel mal-ideat fewdali ta' missieru. - Wara l-mewt ta' missieru, Mark Antonin xtaq li familtu timxi maż-żminijiet. Biegh bl-irħis l-artijiet ta' familtu lill-bdiewa Maltin biex itaffilhom mit-tbatijiet tagħhom u jieħdu d-dinjità tagħhom lura. - Mark Antonin sar iħobb lil Rużann (bidwija). 	<p>30 marka</p> <p><i>Dawn il-punti jintużaw biss bħala referenza.</i></p> <p><i>Jista' jkun hemm punti oħra validi li għandhom jiġu aċċettati.</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Mark Antonin jemmen fl-ugwaljanza bejn klassijiet soċjali differenti, il-libertà u d-demokrazija. - Mark Antonin iħossu parti mill-poplu Malti u xtaq li l-familja tiegħu ssir progressiva. <p>Fl-episodju meta jissemma Pietru u fid-diskursati li niltaqgħu magħhom jidher li l-Maltin huma infurmati tajjeb dwar x'qed jiġri barra minn xtutna (żmien l-Ewwel Gwerra Dinjija u d-Dardanelli). L-irvell tas-Sette Giugno 1919:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Il-ħakkiem kien qed iċaħħad lill-Maltin minn bżonnijiet bażiċi ta' kuljum u jsofri l-ġuħ, il-qgħad, il-mard. - Pietru kien hemm waqt il-ġlied u l-protesti u jinħass sentiment ta' patrijottiżmu. - Pietru attiv politikament. - Fid-diskors ta' Pietru hemm għarfien profond ta' x'inhu tajjeb għaċ-ċittadini Maltin. - Pietru qal li nazzjon li jirrispetta lilu nnifsu huwa dak li jmexxi lilu nnifsu. - Pietru jitkellem fuq il-fatt li l-Maltin kienu qed jimirdu u jmutu minħabba li ma kienx hawn il-pasturizzazzjoni tal-ħalib. - Pietru jitkellem fuq l-għaqda nazzjonali. - Pietru jitkellem fuq l-indipendenza ta' veru li tiġi mit-twemmin tal-Maltin kollha. - Pietru jiddiskuti l-emanċipazzjoni tal-poplu kollu mill-kbir saż-żgħir "rappreżentanza ġenwina fil-qasam politiku, dak edukattiv u dak soċjali." - Il-Maltin jaħdmu biex issir il-bidla billi "ma nwarrbux fil-ġenb il-valuri t-tajba.....tal-passat." 	
--	---	--

SKEMA TA' MARKI A – IT-TIELET TAQSIMA IL-KOMPONENTI LETTERARJI Bejn Haltejn (barra <i>Il-Harsa ta' Rużann</i>)				15-il marka	
IL-BINJA TAL-KITBA <i>it-tagħrif mogħti hu marbut mal-mistoqsija; juri għarfien u analiżi tajba tat-test; il-kontenut huwa strutturat sewwa u jsegwi minn parti għall-oħra b'mod naturali</i>	Tajjeb ħafna (5)	Tajjeb (4)	Mhux ħażin (3)	Batut (2)	Batut ħafna (1)
L-IDEAT FIL-KITBA <i>l-ideat huma mfissra b'mod ċar u msahħa b'referenzi u/jew kwotazzjonijiet mit-test imsemmi; tingħata l-interpretazzjoni u reazzjoni personali tat-test mistharreġ</i>	Tajjeb ħafna (5)	Tajjeb (4)	Mhux ħażin (3)	Batut (2)	Batut ħafna (1)
L-ORTOGRAFIJA	Bla żbalji ortografiċi (5)	Minn 2 sa 5 żbalji differenti (4)	Minn 6 sa 10 żbalji differenti (3)	Minn 11 sa 15-il żball differenti (2)	Minn 16 sa 20 żball differenti (1)

SKEMA TA' MARKI B – IR-RABA' TAQSIMA IL-KOMPONENT LETTERARJU <i>Il-Harsa ta' Rużann</i>				30 marka	
IL-BINJA TAL-KITBA <i>it-tagħrif mogħti hu marbut mal-mistoqsija; juri għarfien u analiżi tajba tat-test; il-kontenut huwa strutturat sewwa u jsegwi minn parti għall-oħra b'mod naturali</i>	Tajjeb ħafna (11-13)	Tajjeb (9-10)	Mhux ħażin (6-8)	Batut (3-5)	Batut ħafna (0-2)
L-IDEAT FIL-KITBA <i>l-ideat huma mfissra b'mod ċar u msahħa b'referenzi u/jew kwotazzjonijiet mit-test imsemmi; tingħata l-interpretazzjoni u reazzjoni personali tat-test mistharreġ</i>	Tajjeb ħafna (11-12)	Tajjeb (9-10)	Mhux ħażin (6-8)	Batut (3-5)	Batut ħafna (0-2)
L-ORTOGRAFIJA	Bla żbalji ortografiċi (5)	Minn 2 sa 5 żbalji differenti (4)	Minn 6 sa 10 żbalji differenti (3)	Minn 11 sa 15-il żball differenti (2)	Minn 16 sa 20 żball differenti (1)